

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th Oct., 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA STRATEGIK BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHDA BOLONYA JARAYONI

Yuldasheva Kamola Miraliyevna
Oriental universiteti o'qituvchisi
feruzayuldasheva689@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalarida ta'lim tizimini modernizatsiyalash masalalari, bunda ilg'or dunyo tajribasini tatbiq etish masalasi yoritilgan. Hozirgi kunda ko'pchilik mamlakatlarda oliy ta'limning rivojlanishi Bolonya jarayonining umumiy yo'nalishlarini e'tiborga olish asosida bormoqda.

Kalit so'zlar: strategik boshqaruv, sifat monitoring, Bolonya jarayoni

XXI asrda ro'y berayotgan islohotlarning katta to'lqini davlat va jamiyat hayotining barcha sohalari kabi ta'lim sohasini ham chetlab o'tmadi. Bugungi kunda mamlakatimiz ta'lim sohasi zamonaviy ta'lim talablariga moslashish jarayonlarini boshidan kechirmoqda. Ta'limni zamon talablariga moslashtirishning bosh maqsadi ta'lim tizimini barqaror rivojlantirib borish mexanizmini yaratishdan, milliy oliy talim tizimining eng yaxshi an'alarini qayta shakllantirish va rivojlantirishdan, mamlakatimiz milliy ta'lim tizimining xalqaro ta'lim tizimiga integratsiyalanishi va unda o'zining munosib o'rnini egallashini ta'minlashdan iboratdir.

Ta'lim tizimini modernizatsiyalash ommaviy axborot vositalarida, jamiyatda va kasbiy muhitda diqqat-e'tibor markaziga tushadigan munozaralarni keltirib chiqaradi. Bunda ta'lim tizimini modernizatsiyalash bo'yicha mazmuniga va ketma-ketligiga ko'ra turli-tuman bo'lgan chora-tadbirlar – modernizatsiyalash zarurligini qat'iy rad qilishdan tortib to taklif etilayotgan modernizatsiyalash tadbirlari majmuasini shubhasiz qo'llab-quvvatlashgacha bo'lgan mulohazalar bildirilmoqda. Hozirgi kunda ko'pchilik mamlakatlarda oliy ta'limning rivojlanishi Bolonya jarayonining umumiy yo'nalishlarini e'tiborga olish asosida bormoqda. Konferensiyalar va yig'ilishlarda keng yo'lga qo'yilgan muhokamalar natijasida bu mamlakatlarda Bolonya jarayoni tamoyillarining joriy qilinishi amalga oshirilmoqda.

Yevropa mamlakatlaridagi ta'lim tizimining bir-biriga yaqinlashishi jarayoni XX asrning 70-yillari o'rtasidan boshlanib, bu davrda Yevropa kengashi ta'lim sohasida

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th Oct., 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

hamkorlikning birinchi dasturi haqidagi Rezolyutsiyani qabul qildi. 29 ta Yevropa mamlakatlarining ta'lim vazirlari ishtirokida Bolonya Deklaratsiyasi deb nomlangan hujjat imzolanib, bu keyinchalik Bolonya jarayoni nomini oldi.

G.I.Gladkovning ma'lumotiga ko'ra, bu jarayonning maqsadi bo'lib quyidagilarga erishish sanaladi.

- Fuqarolarning mobilligini ishga joylashish imkoniyati bilan rivojlantirishning asosiy yo'nalishi sifatida Yevropa oliy ta'lim hududini tuzish,
- milliy ta'lim tizimini boshqa davlatlar ta'lim tizimlari bilan taqqoslanuvchan bo'lishini e'tiborga olish va OTMlarning dunyoning yetakchi oliy ta'lim muassasalari bilan raqobatbardosh bo'lishini yana-da kuchaytirish,
- oliy maktab, institut va universitetlarning mavqeini dunyo bo'ylab yana-da tanitish, universitetlar yevropacha ong tashuvchilar sifatida olib qaraladigan yevropacha madaniy qadriyatlarni rivojlantirishda universitetlarning markaziy o'rini oshirish.

Har bir mamlakat Bolonya Deklaratsiyasiga ixtiyoriy tarzda qo'shiladi. Bu deklaratsiyani imzolash bilan ular o'z zimmlariga ma'lum bir majburiyatlarni olib, bu majburiyatlar majburiy, tavsiyaviy va fakultativ xususiyatlarga ega bo'ladi.

Bolonya jarayoni parametrlari

Majburiy parametrlar	Tavsiyaviy parametrlar	Fakultativ parametrlar
<ul style="list-style-type: none">- oliy ta'limning uch darajali tizimi;- ECTS (European Credit Transfer and Accumulating System) Yevropa kreditni ko'chirish va to'plash tizimi akademik kreditlari;- OTM talabalari, o'qituvchilari va ma'muriy xodimlarining akademik mobilligi;- Diplomga yevropacha ilova;- Oliy ta'lim sifati nazorati;- yagona Yevropa tadqiqotchilik makonini yaratish.-	<ul style="list-style-type: none">- yagona yevropacha baholar;- talabalarning faol jalb etilganligi;- kam ta'minlangan talabalarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash;- butun umr bo'yi ta'lim olish.	<ul style="list-style-type: none">- ta'lim mazmunining tayyorgarlik yo'nalishlari bo'yicha uyg'unlashtirilishi;- talabalarni o'qitishning nohiziqli trayektoriyalari;- tanlov bo'yicha kurslar;- modulli tizim;- masofaviy o'qitish;- elektron kurslar;- talabalar va o'qituvchilarning akademik reytinglari.-

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th Oct., 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Bolonya Deklaratsiyasiga qo‘shilgan mamlakatlar Bolonya jarayonining asosiy talablariga mos holda milliy ta‘lim tizimlarini isloh qilishlari lozim.

Mamlakatimiz oliy ta‘lim muassasalarida an‘anaviy tarzda tayyorlab kelingan mutaxassislar bilan bir qatorda bakalavrlar va magistrnlarni ham tayyorlashni ta‘minlovchi o‘qitish tizimi joriy qilindi. Bolonya jarayoni oliy ta‘limning uch darajali tizimini ko‘zda tutadi:

- a) birinchi daraja – bakalavriat (“bakalavr” darajasi);
- b) ikkinchi daraja – magistratura (“magistr” darajasi);
- v) uchinchi daraja – doktorantura (“doktor” darajasi).

Bolonya jarayonida o‘qitishning ikkita modeli to‘g‘ri deb tan olingan.

Bolonya jarayonidagi o‘qitish modellari

O‘qish modeli	O‘qitish modeli			
	Bakalavriat	Magistratura	Doktorantura	Jami
№1	3	2	3	8
№2	4	1	3	8

Bakalavriat – birinchi darajadagi oliy ta‘limdir. Shuningdek, abituriyent o‘qishga kirish vaqtida magistr darajasini olish majburiyatini o‘z zimmasiga oladigan “integratsiyalashgan magistratura” shakliga ham yo‘l qo‘yilib, bunda bakalavr darajasi magistrlik tayyorgarligi jarayonida “yutib yuboriladi”. Ilmiy daraja (oliy ta‘limning uchinchi darajasi “fan doktori” deb nomlanadi. Tibbiy oliy o‘quv yurtlari, san‘at va boshqa maxsus oliy ta‘lim muassasalari boshqa, shu jumladan, ko‘p darajali modellarga rioya qilishlari ham mumkin. Shunday qilib, hozirgi davrda oliy ta‘lim modeli o‘ziga xoslikka ega bo‘ladi: “mutaxassis” darajasi va “fan kandidati” ilmiy darajasi Bolonya tizimida ko‘zda tutilmagan.

Oliy o‘quv yurtlarining avtonomiyasi kengaytirilgan bo‘lib, bu ECTS (European Credit Transfer and Accumulating System) Yevropa kreditni ko‘chirish va to‘plash tizimi – sermehnatlikning sinov birliklarini qayta hisobga olishning yevropacha tizimi tipi bo‘yicha yirik ko‘lamli talabalar mobilligini qo‘llab-quvvatlashning tegishli bo‘lgan vositasi sifatida kreditlar tizimini joriy qilishga imkon beradi. Vazirlik oliy ta‘lim muassasalarida sinov birliklari tizimini joriy qilish bo‘yicha yirik tajribani boshladi. Oliy ta‘lim muassasalariga mamlakatdagi oliy o‘quv yurtlari uchun sinov birliklarini hisoblash metodikasi ishlab chiqiladi. Mazkur metodika

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th Oct., 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

mamlakatdagi ta'lim tizimining o'ziga xosliklarini e'tiborga oladi va oliy ta'lim muassasalariga Yevropa kreditni ko'chirish va to'plash tizimi bilan mos keladigan sinov birliklarini hisoblashning ma'lum bir tartibini tavsiya qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" 2019 yil 8 oktyabrdagi PF-5847-son farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2019 y., 41-son, 765-modda.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022 - 2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-son farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2022 y., 4-son, 26-modda.
3. Байденко В.И. Болонский процесс: структурная реформа высшего образования Европы. - М.: Исследовательский центр проблемы качества подготовки специалистов, Российский Новый университет, 2002.
4. Владимиров В.Н., Решетникова И.В. Особенности государственного вуза как объекта стратегического управления. / Всероссийская научно-техническая конференция «Наука - производство - технологии -экология»: Сборник материалов: В 7 т. - Киров: Изд-во ВятГУ, 2008. Том 5. СЭФ-194с. С. 24-28.
5. Г.И.Гладков "БОЛОНСКИЙ ПРОЦЕСС". Справка для участников научно-практической конференции "Университетская политология России в национальном и европейском контекстах", 2004.
6. Курбанов Ш., Сейтхалилов Э. Таълим сифатини бошқариш. Т. «Турон-Иқбол». 2006. 196 бет.

